

Ховрак Лілія Василівна

студентка 3 курсу факультету підготовки слідчих
Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

НОВЕЛИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ЗА ЧИННИМ ЦПК УКРАЇНИ

Судова система України давно потребує якісного реформування, щоб відповідати потребам часу, суспільства та європейським стандартам правосуддя. Основною проблемою цивільного процесуального законодавства України є його неузгодженість зі змінами до Конституції і положеннями Закону України «Про судоустрій і статус суддів», які були внесені 2016 року.

З метою вирішення вказаної проблеми було прийнято Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». Він запровадив низку істотних змін до Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України). Ці зміни набрали чинності з 15 грудня 2017 року.

Аналіз нововведень є надзвичайно важливим, адже від правильного розуміння та дотримання норм цивільного процесуального законодавства залежить ефективність захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави.

Так, тепер відповідно до ст. 16 ЦПК України, представництво у суді, як вид правничої допомоги, здійснюється виключно адвокатом (професійна правнича допомога), крім випадків, встановлених законом [2]. Необхідно також враховувати ч. 11 п. 16 Перехідних положень Конституції України згідно з якою, відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 131-1 та ст. 131-2 Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» представництво виключно прокурорами інтересів держави в суді (у окремих випадках і в порядку, що визначені законом) або адвокатами інтересів інших осіб у Верховному Суді та судах касаційної інстанції здійснюється з 1 січня 2017 року, у судах апеляційної інстанції – з 1 січня 2018 року, у судах першої інстанції – з 1 січня 2019 року [1]. Представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами здійснюється з 1 січня 2020 року.

Також ст. 131-2 визначає, що Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а

також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена [3].

Відповідно до ч. 4 ст. 19 ЦПК передбачене спрощене позовне провадження, яке призначене для розгляду малозначних справ, справ, що виникають з трудових відносин, справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи [6].

Серед інших новел, що вводиться чинним ЦПК України є поняття «малозначні справи», до яких відносяться: справи, у яких ціна позову не перевищує сто розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб та справи незначної складності, визнані судом малозначними. На малозначні спори не розповсюджується положення щодо виключного представництва адвокатом, і в таких справах представниками можуть бути особи, які досягли вісімнадцяти років та мають цивільну процесуальну дієздатність [4].

Також збільшено строк на оскарження рішень судів. Відповідно до ст. 355 ЦПК України апеляційна скарга на рішення суду подається протягом тридцяти днів, а на ухвалу суду – протягом п'ятнадцяти днів з дня його (її) проголошення [2].

До того ж в ст. 390 ЦПК України встановлено винятки категорій справ, рішення по яких не підлягають касаційному оскарженню. Голубева Н. Ю. зазначає, що наявність такого ненадійного процесуального фільтру як малозначність справи може призвести до того, що складна та заплутана справа, у якій ціна позову менша за встановлену законодавцем межу, не зможе потрапити до суду касаційної інстанції, тоді як доволі проста справа з великою сумою стягнення буде цим судом переглядатися [4, с. 104].

Також новачії стосуються подання позовної заяви, доказів. Змінився перелік процесуальних документів та порядок їх подання. Так, розрізняють заяви по суті справи, якими є: позовна заява; відзив на позовну заяву (відзив); відповідь на відзив; заперечення; пояснення третьої особи щодо позову або відзиву. При розгляді справи судом в порядку позовного провадження учасники справи викладають свої вимоги, заперечення, аргументи, пояснення, міркування щодо процесуальних питань у заявах та клопотаннях, а також запереченнях проти заяв і клопотань [6].

Варто звернути увагу на те, що з першою заявою по суті сторона подає попередній (орієнтовний) розрахунок суми судових витрат, які вона понесла і які очікує понести в зв'язку із розглядом справи. Якщо такий розрахунок не було подано без поважних причин, то в подальшому суд відмовляє у відшкодуванні відповідних судових витрат, що значно впливає на права сторони [5].

Станом на сьогодні розмір витрат на правову допомогу розраховується на підставі угоди між клієнтом та адвокатом з огляду на складність справи, так як скасовано положення щодо граничного розміру компенсації витрат на правову допомогу у цивільних та адміністративних справах.

Всі докази подаються разом з першою заявою по суті. В подальшому докази можуть бути подані виключно з об'єктивних причин неподання доказів у встановлений строк. Копії доказів повинні бути заздалегідь надіслані іншим учасникам, в іншому випадку суд не братиме їх до уваги.

Новації також торкнулися і подання письмових доказів до суду. Так, у ст. 84 ЦПК України зазначено, що копії доказів, що подаються до суду, заздалегідь надсилаються або надаються особою, яка їх подає, іншим учасникам справи. У випадку ненадання суду підтвердження надіслання доказів суд не бере до уваги відповідні докази, так як вони вважаються недопустимими.

Також встановлено вимогу, згідно якої у разі подання копії документу, суду повинно бути повідомлено про місцезнаходження оригіналу письмового доказу.

Обов'язковим для загального провадження відтепер є проведення підготовчого судового засідання. Підготовче засідання має бути розпочате не пізніше ніж через тридцять днів з дня відкриття провадження у справі.

Вперше в цивільному процесуальному законодавстві (ст. 145 ЦПК України) встановлено перелік заходів процесуального примусу: попередження; видалення із залу судового засідання; тимчасове вилучення доказів для дослідження судом; привід; штраф [2].

Вищевказані та інші новели цивільного процесуального законодавства України мають на меті вдосконалити цивільне судочинство з урахуванням інтеграційних процесів України. Проте, існують певні спірні моменти, про вплив яких можна буде судити в ході застосування положень на практиці та подальшого їх вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.
3. Закон про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів від 03.10.2017 року № 2147-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 48. – Ст. 436.
4. Голубева Н. Ю. Вплив реформи судоустрою на цивільне судочинство [Електронний ресурс] / Н. Ю. Голубева // Часопис цивілістики. – 2018. – Вип. 28. – С. 102-106.
5. Огляд змін до Цивільного процесуального кодексу України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/nmaksimov/article/28806>
6. Спрошене провадження як новела Цивільного процесуального кодексу України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kdkako.com.ua/sproshchene-provazhzhennya-yak-novela-civilnogo-procesualnogo-kodeksu/>

Науковий керівник: асистент Дрогозюк К. Б.